

MERCUM

SETMANARI BILINGÜE, SATIRIC Y DE BON HUMO

Provincias: Un trimestre . 0'75 ptas.
Extranjero: Un año. .... 6'00
Número atrasado: .... 0'10

AÑO I

N.º 46

Sóller 17 de Noviembre de 1917

Correspondencia y Administración
Luna 27.—SÓLLER
No se devuelven los originales

HABLA DURIAS

Refidas en extremo resultaron las elecciones del pasado domingo, los mauristas considerando que la derrota suya en estas elecciones representaba la muerte de su cacique, y que muerte éste no podía sobrevivir el partido, hicieron esfuerzos titánicos para salvarse, y pueden cantar victoria porque lo lograron; el resultado de la lucha fué a su favor pues de los ocho candidatos que presentaron siete quedaron elegidos.

Los de la Coalición presentaban cinco candidatos y de ellos sólo uno idóneo quedó elegido.

La victoria de los mauristas materialmente es un gran triunfo pero moralmente hemos de convenir que emplearon un factor incombustible. El partido maurista tiene en su seno un regular número de señores capitalistas y entre ellos formaron una especie de capital social que debía emplearse, y se empleó para comprar votos, llegando a pagar por un voto cantidades fabulosas.

Los de la Coalición también quisieron formar un depósito pero reunido resultó muy inferior en cantidad al de los mauristas y una inferioridad de capital en un pueblo tan ambicioso y sin firmeza de ideal como Sóller representa la derrota segura de los más pobres.

Por eso consideramos que el triunfo de los elegidos no significa el gusto y agrado de una mayoría de electores, muchos hay que votaron la candidatura maurista a pesar de ser contrarios en su modo de pensar y viceversa, porque la presión repugnante y escandalosa se dejó sentir en la Ciudad de Sóller. Vimos electores que al ir a depositar la candidatura lo hacían con lágrimas a los ojos, de-

Aquest que ten a la vista
lectó, no es cap botigué
es un des qu'heu entengué
votant pes par ait maurista.

mostrando aquel enternecimiento que aquél hombre votaba contra gusto y en favor de un contrario quizá por haber sido amenazado de arrojarle de la casa en que habita.

Estas amenazas, esta presión del fuerte al débil, fué general en esta elección a pesar de que la Ley lo prohíbe y debe castigarlo. Por eso creemos que ninguno de los elegidos ha obtenido la victoria moralmente. No obstante les felicitamos cordialmente deseándoles acierto en el desempeño de sus cargos y a los derrotados enviamos nuestro pésame al propio tiempo que les arengamos para que no se intimiden ni desfallezcan por ese contratiempo para seguir luchando en defensa de su idea.

URBANO ROSELLÓ

Es votá d'en Pitolis

Es senyó de Son Barram, aquell any s'entremesclà amb sa política, el nombren candidat, y en vista d'això se vestí a lo senyó, agafà un gayato, y omplintse sa cartera de billets de banc, comensà per aná a sercà vots.

Vengué es dia de ses eleccions, y es senyó de Son Barram, tent li falta una persona que l'ajudás per aná a sercà ets electos que no anaven a votá, envia recaldo a n'en Pera, es seu missatje perqu'hey anás.

En Pera qu'era un betsot des que ja no en corren, y que no enteria rés d'això d'eleccions, si entregá passa aquí passa allà, y totduna qu'el vé es senyó li diqué:

—Mira Pera: t'en vás a cercá l'amor Pitolis qu'está malalt y dantli bresset el dús.

En Pere se ni va ná, y me trobá l'amo Pitolis amb un colic terrible y saludantió exclama:

—M'envia es senyó perque vos dugués a botá.

—Ay siy meu! Digauli a nes senyó que tenc un colic terrible, y no estic per votá.

—Es senyó no ma dit que li digués rés; just ma dit que vos dugués a botá.

—Pero, si jo no puc veni.....

—Jo vos hi duré.

—Mirau homo, que jo pes camí provo-caré.....

—Provocau quant vulgueu!

En Pera sen v'aná amb l'amo allá hont era es senyó, y aquest dà una papeleta a nes nialalt, diguent a n'en Pera:

—Acompanyes, aquest homo a dins aquesta casa, y vos n'anau a devora ..

quella taula, y aquest homo votará depositant una cosa dins s'urna.

En Pera sen entrá a dins es colegit y dant bresset a nes malalt sen anaren drets a sa taula, qu'hey havia s'urna, pero va volé no sé quin sant, qu'a nes malalt la pegaren ganes de provocá, y sense mirá lo que feya obri sa boca, y amollá tota una porqueria a démunt se care d'en Pera, el cual el me deixá en planto y torcantse sa care amb so capot d'un interventó sortí a defora tot furiós diguent a nes senyó:

—Ay senyoret, quin fet que ma passati!

—Qu'ha estat? —digué es senyó.

—Aquell homo sa equivocat cuant a nave a botá dins s'urna.

—Com? Mahem contemó. Pero no se pot havé equivocat may....

—Idó digué en Pera—m'ha passat amb aquest homo....

una cosa bastant rare
qu'es contaró me repugna
qu'enllloc de botá dins s'urna
ma botat demunt sa care.

PEP NOY

SA COMPRA DE VOTS

—¿Que no fas feyna, Torróns?

—Vuy reposá de manobra
perque tenc dobbés de sobra
des dia de sas eleccions.

—¿Vol di cobrare ...?

—Ben netas!
diumente cuant vaitx votá
totduna me varen dá
vuitanta cuat'e pessetas.

—¿Y perqui vares votá?

—Vaitx votá es partit maurista.

—¿Y que no eras reformista?

—Y heu som.

—Heu ets!

—Está clá

—¿Y vares votá contrari?...

—A nes meus vaitx doná es mico
per setse duros y pico
que m'eran ben necessari.

—Pues s'homo que per dobbés
va cuandre sa seva idéa
fa una jugada molt fea.

—No me sermonigues més.
que tanmeteix, sé, Ramón,
qu'un homo que va en lealtat
arriba a se despectiat
d'ets amics y tot el mon.

—¿Que dius!

—Lo qu'he dit cent pics
que cuant vé un cas d'apuros
primé et deixáran cent duros,
es contraris qu'ets amics.

—Pero tu ja saps de sobre
que s'idéa y voluntat.

es s'única llibertat

que pot tení un homo pobre,

—No: lo únic qu'un pobre té
es fam, y ha de sacrificá
s'idéa, per procurá

EN XERRIM

satisfé es seu manesté;
y jo no'hey vuy pensá més
perque sé lo qu'en convé,
d'avuy envant votaré
pes qu'in doni més dobbés.

—Pero també et trobarás
que cuant hajás de masté
en Canals o es Pallissé
o n'Ozonas, ja vorás
que molt prest t'heuran enviat
a suplicá a n'el dimoni.

—Pues men ni é a D. Jeroni.

—¿D. Jeroni? Vas errat
Totduna et contestarà:

«Tu me feres un favó
pero no dec agrahirló
perque el ma vares cobrá»

—Si apoyarme no volen
totsol m'heuré d'arreglá,
lo cert es que vaitx cobrá,
y val més tort amb sa má
que mil y cinc-cens que volan

—En fin; tu saps qu'et convé
per du ben está a catevar
tu segueix s'idéa teva
jo en meva seguiré;

per lo tant adiós Torróns,

—Adios.... Lo que jo voldriá
Ramón, es que cada día
fessen unas eleccions

N'URBANO

Per massa etsejerá

En Bernat de Ca la Pruna era un perdut jugadó que pensá d'aná Alaró per fe prova de fortuna. Se vestí com un senyó, bastó corbata y capell y amb un perdudot com ell partiren cap a Alaró.

Arribats ja a n'aquell poble, en Bernat com comprendeu deya per tat qu'era hereu d'una casa gran y noble y des dobbés heredats ara Mallorca trescava y qu'es company qu'amb ell manava era un des seus molts criats; y donantsé to de noble a nes poçs dias ja fé vase fent amistat amb sa casa de senyós més rics des poble.

Tenian aquets senyós una pubila fredina qu'encara li deyan nina y ja'n via fet vintidós y siguiente guapa famella y tia d'un acaudelat no'hu d'estrenyá qu'en Bernat pensás de casarse amb ella.

Un dia después de sopá d'un panet y oli en Bernat, va cridá es sen fals criat y així amb ell se va explicá:

—Mira, anit vendràs amb jó a ca'l senyó Pep Camía, pues vuy demená sa fia y m'ets de fé d'homo bó; cuant es vey preguntará quins bens tenc, jo respondré y tot lo que jo diré llevo heu ets d'etsejerá procurant no embuya fil per treurerme d'ets apuros, si jo dic que tenc mil duros tu ets de di qu'en tenc deu mil.

Partiren a cas seuyo y a s'arribada en Bernat, fé una senya a nes criat de qu'es segués a un recó. Cuant va demená sa fia s'ompare el se va mirá y riguent li preguntá quinas riquesas te iia.

—Pues jo—contestá en Bernat—no diré que siga pobre, pero no tenc res de sobra.

—No'l se cregi digué es criat—és qu' es meu senyó es tant noble que sempre es vol rebeixa pues té dobbés per comprá tots es termes d'aquest poble.

—Tenc varias possessionetas.

—Possessionotas pot di, sense que conti es seu fi d'olivás, d'horts y de pletas.

—No's tant—contestá en Bernat, dant-se to d'humil y casto. ademés jo duc malgasto.

Y aquí va replica es criat: Aixó es mentida molt porca, lo qu'es meu senyó m'agasta se cregui senyó. que basta per mantenir mitx Mallorca.

—Ca; no tant; digué en Bernat—es meu criat etsejera. sols som un poc calavera.

—Un poc molt—digué es criat—y cregui qu'es jugadó, breguista, gat y done-ro, sense di qu'es embusteró y que per tot ja fa oló.

Es senyó vey tot furiós, de qu'el gues-sen enguenat, a ne'n Bernaty a nes criat les va fé enjegá a tot dos

Y ja ben defora es criat
se dirigi a nen Bernat:

—Sa comedi no ha valgut
y no's que s'haja percut per jo no havé etsejerat!

BOURAN.

Sa compra d'es vot

(Escena presenciada diumente passat pes cronista devés las vuit des demeti a nes cantó des carré de la Ma).

—Pep, Pep, escolta homo de Deu, ell tu ja no vols coneixe ets amics veys.

—Dispensi D. Juan, pero ara tris per qu'encara tenc que votá.

—Jés una candidatura idó.

—Dispensi D. Juan, pero tenc es vot promés a nes de sa Coalició.

—¿Que me dius Pep! T'atrevirás a despreciarme una candidatura meva, y ja saps que sas portas de cameva no han estades may tencades per tú!

—Ni sas de cameva per vosté.

—Pero estava mes esposat que m'ha-guesas hagut de manesté a jo que jo a tú.

—No porem di d'aquesta aigo no beuré, D. Juan.

—Bono Pep, vota per noltros y té re-galaré tres duros.

—Son pocs.

—Tres duros trobas pocs! Com es ara, cuants en vols?

—Pues mirí D. Juan, en menos de tretse duros no tendrás es meu vot.

—Tretse duros! Saps que son de molts!

EN XERRIM

—Pues jo no som tant *tacaño* com vos té.

—¿Que vols di amb aixó?

—Que si vosté votá sa candidatura que jo li diré li regalaré es tretse duros.

—Aixó nos aixó.

—Està clà que no y si no accepta sa meva proposició... qu'heu passi bé don Juan.

—Escolta, Pep, escolta homo que tot té arreglo a n'aquest mon, Te donaré deu duros y votarás aquesta candidatura.

En Pep pren es deu duros y sa candidatura y acompañat per D. Juan va a votá.

A sa sortida trop en Pep y li dic:

—Hem pensava eras fort a sas idéas y....

—¿Que no'hu som?

—No gaire, per déu duros que t'ha dat D. Juan ets votat pes mauristas.

—Ja v'ets beneit! Anem a prendre una copa y vorás.

Hem anat a «Ca sa Viuda» y después de beure una copa ell s'ha tret un paperet de dins sa mániga y m'ha dit:

—Aixó es sa candidatura que m'ha dat D. Juan y sa q. he tirada dins s'urna era pes coaligats. Tot es custió de lliqueresa per enganá es qui mos vol enganá a nosotros.

En Pep m'ha estret sa mà fort y m'ha dit que per demà me convida a berená d'arrós en peix a nes Port.

VERITATS

Cuant vaitx lletji es derré número del *Copión* o siga el «Sóller», vaitx quedá confús perque en dues columnes y mitja de prosa *insulta*, el senyó «Jo Mateix» closca pelada, no s'ha sabut orientá, ni ha sabut *como salir del paso* per demostrar que «Un buen entendedor» es tant *negociant* com ell.

Pereix qu'es dos arguments de película que vaitx escriure fa dues setmanas, el senyó *Closca pelada* no los ha volgut comprende, y es ben estran, perque tots es demés sollerics la comprengheren perque saben qui es en *Closca pelada* y quins son es seus fets. Tothom sa recorda d'havé vista tota una imprenta dins las Casas de la Vila; tothom se recorde de quant y perque sen aná a France el senyó *Closca pelada*.

¿Nos veritat que tothom sen recorda?

Noltros sinó concretam fets ni anomenams, no's per pò de que mos pugan fé desdi, es perqu'heu consideram inúil perque tothom está ben enterat de de ses magarrufas, des negocis, de ses esta..... qu'es qu'ha fet aquest senyó; no obstant i mos obliga tirarem un folleti semanal

que se tituli: «Hazanyas d'en *Closca pelada*».

Y llevó vendrá s'hora de firmá es meu propi nom y seguiré assent un *lluritu* encubrit en so nom de

UN BUEN ENTENDEDOR

De sa Regió

De MANACÓ

En aquest poble hey ha tres pasarells que molts de vespres accompanyats de se mare de dues, van a visitá en Tomeu Porqué, y a nes mateix temps a tastá es resolis o fé un berenarillo.

Voltros, lectós, direu: ¿Y qui paga aixó? Idó aquí está es quit.

No direm si es en Bielet o Juanet, se cuestió es qu'aquest fulano, es intim amic d'en Damiá *funebre* (s'encarregat de dursen tots es que s'aturen d'alén, y pagan de sa vega dets ous qu'es creven que ningú sap).

Es sa custió que aquestas vegas y pasejades venen essé un escàndol perjudicado de s'honra d'aquestas dones, y una prova de se poca vergonya, que tenen tals jovensans.

Ara no vuy di res més perque tant meteix hem de tení en conta, que tot lo que los dic tot es poble ja heu sap.

N'AMAC

De FELANITX

Ses passades eleccions han estades com ses altres, es caciquisme ha fet tota casta de brutalidats impropis de personas.

Entre tots es tirans des poble s'ha distingit l'amon Mateu, pues en fé de sas sevas.

A forsa de brutedats s'en dugueren sa victori es conservadós y un parey d'aquests sabent es resultat de sas eleccions, tregueren cuatra trompas y formaren una música, y lo que feren no está escrit a s'Apocalipssis,

En Donat es vespre fe un discurs que no el sentiren, pero com qu'el coneixem ja sabem lo que va di, y mos ho guardam per cuant caigué bé.

Es segú qu'es poble desenganat enguañ d'es conservadós, no los tornará e lejí perque admidistrin es seus sagrats interessos.

De ARTA

En Ray n'Estaca y en Roca, son tres intims amics de D. Pedro.

En Ray, li renta sa care, tirantsé se planxe d'aná a missa, a l'ofici, a ses corante horas y demés funcions de l'iglesi y D. Pedro que deu está tot orgullós, cregent qu'ha convertit un gran pecadó, mentras que sap tothom qu'en Ray, ha flestomat mes qu'un carreté, y qu'ha dat

tots es timos, qu'ha pogut jugant y fent de mercade mentrea qu'are se vol demostrà un beato, pero sols heu podrá fé creure a D. Pedro.

N'Estaca fa de santin banquis y de bufón per fé riure D. Pedro, y d'aquest modo podé xupá qualche os, y en Roca per prenderli es pel.

¡Vaje una Trinitat! ¡Deu mos guart de sa seu Santitat!

De PORRERAS

ES PAS DE SAS FALDETAS

Una madona d'aquest poble se vé precisade ha havé de dí a teñí a unas faldetas, de colós perque las hi teñissen de negres.

Creguent qu' una teñidora, que s'alaba molt, diguent qu'ha teñides sas cortines del Rey Jaume, sa roba des General Cotoné, y trenta o corante dotsenes de calses de Can Pons y Bonet, creguent idó qu'era sa milló, las hi dugué confiant amb sa seva fama.

Pero cuant les v' aná a sercá, tan ben teñides estaven sas faldetas qu'en lloc de negres perexian de tot coló, y ella ota enfadada no les hi volía pagá. No quedantí altre remey li pagá es sis reals que valian ses faldetas de tañí, y llevó li etsibá una mala castanya, que deixá sa care de sa teñidora vermeya.

Aquí vengueren es crits; es renou y es cuentos.

Y aquesta es meva y no es teva
¡tu ets negre! ¡y tu mulata!
acabá tal seregata
anant cadascú a caseva

UN QU'HEU SA

De ESPORLAS

Es novios de sas mossas cosidoras de Ca las Pipas estan d'enorabona, pues ara sa sastressa, comprenghent que comensa a fé fret, els ha donat permís per entrá a festetja a la casa y ara resulta que cada vespre aquell tallé de cosidoras s'umpl de pimollitos que comensan a senti oló de sebetot.

Segona batayada: Conseyan a nel senyó vicari que té sa càtedra de declamació que procur posarne una de urbanitat y si es discipuls surten un poc ensenyats no ferán aquell fenomenal escàndol que fan pes carrés.

Y per últim feim a sobre que sas eleccions van molt reñides y no escatiman dobbés per adquirí vots, cada cual per ell. Es partit des pobres trabaya molt per teni representació seva dins es Consistori per compondre es mal retribuit consum de l'any passat.

Y per avuy se acabó el carbón.

Es REVISÓ X

XERRIMADES

May mos heuriem cregut que sa benéfica Institució de se «Creu Rotja» de Sóller s'aficás en política.

Mos consta qu'es jete de sa Brigada don Pep M.ª Almagrò va instà individuos que perteneixan a sa «Creu Rotja» perque votassen sa candidatura maurista.

Senyó Elias, y vosté qu'heu diu?

Ja que parlam de D. Pep M.ª Almagro, hem de di que n'os tant valiente com se pintà a dins es «Centro Maurista» dijgent alló de que «si había algún puesto de peligro que se lo destinasen a él».

Nada menos que en Blanco y Negro, vā bastà per muyarli es nás de saliva, y feríó torná mes petit qu'un centim de peseta.

El senyó Almagro, va dona tota classe de satisfaccions, per pò de ses pòs, mantant un papé tant ridicul que hasta mos dona vergonya di en public ses paraules de covardia que vā manifestá.

¡Ah forastero, gorastero! que no coneixes encara es sollerics que no son mauristas?

Ja sabem perque va sé qu'es mauristas gonyaren ses eleccions diumenge.

Ilo va sé perque na Jauminà o siga sa done den Jaumi proneté un ciri de cinc reals a n'el Sant Cristo des Convent.

Mirau si en done de voltas el mon! Un temps na Jaumina era sa visepresidenta de republicans, y ara es sa cova des mauristas.

El mundo es un fandango y el que no baila es un tonto.

D. Gaspá Borrás presentat candidat pès republicans *rebeldes* va sé derrotat á sas dues seccions qu'el votaren.

So mereix per havé abandonat es seu puesto sense havé votat ell y tot.

Gaspá, homo de Deu, es politics no poren essé tant curts de génit!

Un andalus que te venia de poeta, y qu'era per aquí es dia de ses eleccions, vent sa manera d'obrá d'es mauristas té aquesta cansó:

Lo que pasa en este pueblo tiene salero se ganan las elecciones con el dinero

Muy bien, pero molt recuatre vegades bien Pero en part es trist aixó Mirau qu' hastà ets andalussos sen haguen de riure de noltros!

Aixó si que tiene salero!

Segóns mos diven pes carré de San Juan hey há un altre done qu'ha promés un ciri a un Sant si gonyaven es mauristas.

Mirau qu'es molt que hasta es cerés haguen de té negoci amb sas eleccions!

Es coaligats están tots empagaits, desde sa derrota derrera, qu'el que vos pensaveu? Ja heu va di Sant Doyut: *Quien siembra vientos recoje calabazas.*

Y encare que digueu qu'aixó es un doy es ben veritat.

—¿Que t'ets tornada llogá?

—Ilo! Ara estic per cuinera

—¡Qué contas! ¡jesús Sant Pera!

—Y si tú no saps cuiná!

—¿Qué tornas loca Tonina?....

—No fieta, jo se cuiná porque es llibre vaix comprá de sa Cuina Mallorquina

Forma un tomet, amb mes de mil recepcions, per cuiná, fé licors, dulces, etc. Se ven a S'Imprenta den Calatayud y C.^a —Lluna, 27 Sóller, a nes preu de 1 peseta, pes suscriptós d'En XERRIM, y pes qui no heu son, deu pesetas de quatre

Un qu'está per devés l'Horta, mos diu lo siguiente:

A l'Horta tenim una ciutadana que per mi si correguesse totas ses Balears, y tota Espanya no en trobarian altre que tengués un jenit tan curt com ella. En tots es veinats está bereyada y passan pocs dias que no mogui cuestiōs a un o s'altre.

Dissapte passat a una veinada que may se posa amb ningú, cuant estave rentant devant sa casa sense ferli cap motiu, aquesta semi furibunda ciutadana li va tirà una pedra fentli una ferida a sa cara, y despùs encare deya qu'havia de matá a tots es veynats.

Y ara deim a n'aquesta dona que nos fassi

una ilusiō tant vana pues tothom ja sap de sobra qu'aquesta gran ciutadana sempre amanasa y may obra.

Tota persona forense qu'a Palma haja d'aná molt barato pot mentjà a sa FONDA SOLLERENSE

Plassa Juanot Colom (Des tren) n. 9

Diumenge se suspengué sa votació a sa sessió des convent motivat a haveri faltat personal indispensable per constituir sa mesa.

Y dimecres tenué lloc dita votació que resultá de sas més reñidas que registra s'histori. En bon demati se presentaren al lugar del suceso tres pareyas de guardias civils a nes cap dels cuales hey venia un tinent d'ells, y creim que gràcies a ells no ocurriqueren escenas desagradables, pues motivat a un electo qu'estava indecis per sobre quina candidatura havia de votá, moguentsé una seregata

que aturá sa guardia civil acalant bayonetas y fent despejá es carré.

A sa mateixa votació una done se presentá devant es colegit y pegant fort crits anava recordant faltas de D. Jeroni Estades retreguent es regalo de 45 mil duros y una cantitat de 80 mil duros que no sabem es net. Apesá que tot aixó heu deya a sas propis barbas de D. Jeroni y des seus fiys ningú li contestá per ferli es contra.

Si dins Sóller hey hagués dues dotzenas d'homos tant contraris de D. Jeroni y tant decidits com aquesta dona dins pocs días s'enterro de sa *Padrina* seria una realitat.

Dimecres a sa secció des Convent don Jeroni Estades va teni un vot a nes seu favó.

El felicitam pes seu triunfo.

A sa fonda Palmesana que té l'amo Andreu Ramón tots es dormitoris son amb vantilació molt sana; y per llevarse sa gana trobaran plats variats amb bon esmero arreglats servits amb gran prontitud y amorosa servitud y tot a preus rebajats.

Si voleu sebre ahont es carré de Cocheras, tres

Es jove, not desconsolis si te veus sa vista lluente, tenguent sa gana dolenta ten entrerà de valenta beguent es **PALOS RESOLIS**, qu'en P. Estrany aqui regenta.

De venta a tots es cafés y casas de begudas

A Alaró en Juan Xamena a nes carré d'en Tugores té mobles fets des *mejores* qu'es temps sols no lo espenya Si qualcú s'ha de casá que no perdi jens de rato si vol comprá mol barato mobles tiabayats a mà.

SERIE MONUMENTALI

RAFFLES

Se vende por cuadernos, a 10 cts. uno
Se ha puesto en venta el cuaderno 5, se hallará en la Tipografía de Calatayud y Comp. Luna — 27. SOLLER.

Juan José

Se vende al precio de 0'50 ptas, ejemplar
De venta en la librería de Calatayud y C.^a — Luna 27. — SOLLER.

SOLLER. — Tip. de Calatayud y C.^a